

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS
Institutet för hälsa och välfärd
National Institute for Health and Welfare

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Terveys 2015
Hälsa
Health

Steriloinnit 2014

Steriliseringar 2014

Sterilisations 2014

Anna Heino
+358 29 524 7177
anna.heino@thl.fi

Mika Gissler
+358 29 524 7279
mika.gissler@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
PL 30 (Mannerheimintie 166, Helsinki)
00271 Helsinki
Puhelin: + 358 29 524 6000
www.thl.fi

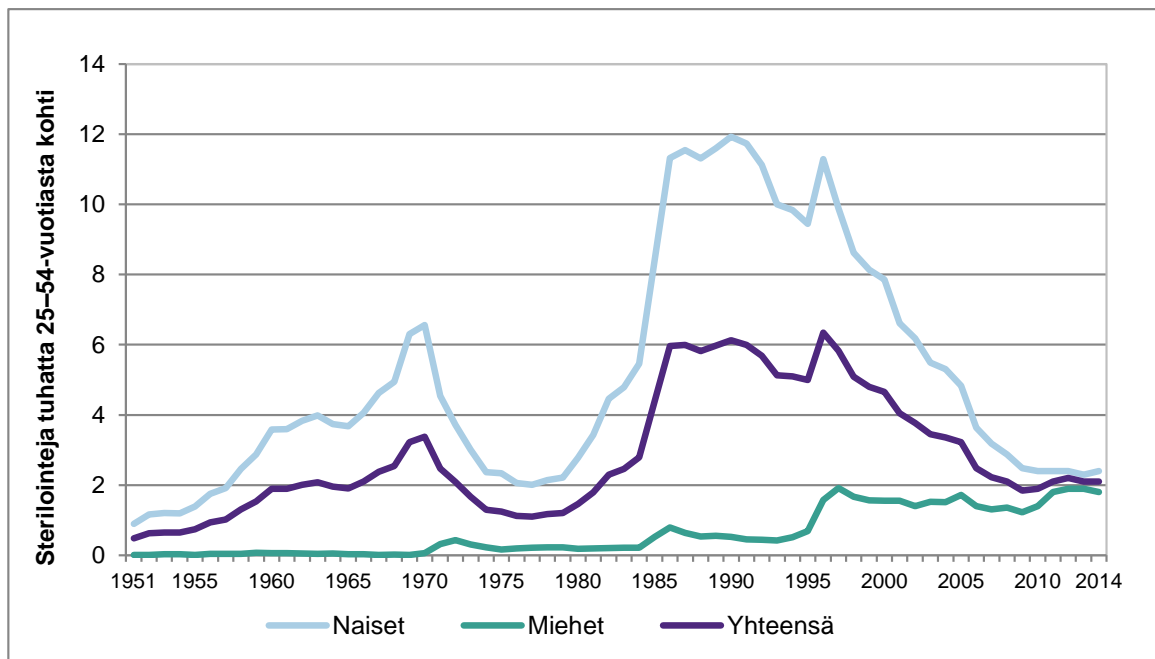
Sterilointien määrä on pysynyt melko vakaana. Sterilointien kokonaismäärä kasvoi vuonna 2014 prosentoin edellisvuodesta. Miesten sterilointien lukumäärän muutaman vuoden takainen kasvu näyttää kääntyneen vuonna 2014 lievään laskuun. Vuoden 2015 tammi-kesäkuun ennakkotietojen mukaan miesten sterilointien määrä on kuitenkin kasvanut taas vuoden 2015 alkupuoliskolla.

Naisten sterilointeja tehtiin vuonna 2014 noin 2 500 ja miesten sterilointeja hieman yli 1 900. Naisille tehtävien sterilointien määrä on vähentynyt huomattavasti 2000-luvun alusta. Vuonna 2014 steriloinneista 56 prosenttia tehtiin naisille, kun vastaava osuus oli vielä vuonna 2000 yli 80 prosenttia. Naisten osuus steriloinneista kuitenkin kasvoi hieman vuonna 2014 (+2,5 prosenttiyksikköä).

Miesten sterilointeja on viime vuosina tehty enemmän yli 35-vuotiaalle, ja nuorempien miesten osuus steriloinneista on ollut selkeässä laskussa. Naisten steriloinnit ovat puolestaan yleistyneet erityisesti nuoremmassa ikäryhmissä. Vuonna 2014 steriloitujen naisten keski-ikä oli 37,2 vuotta ja miesten keski-ikä 40,1.

Sterilointien määrä on laskenut voimakkaasti viimeisten 15 vuoden aikana. Tätä selittävät muun muassa ehkäisymenetelmien valikoiman laajeneminen ja lasten hankkiminen myöhäisemmällä iällä. 1990-luvun puolenvälin jälkeen erityisesti naisten sterilointien määrä on vähentynyt. Vuoden 1985 jälkeen tapahtunutta sterilointien yleistymistä selittää tuolloin voimaan tullut vapaampi lainsäädäntö.

Kuvio 1. Steriloinnit tuhatta 25–54-vuotiaasta kohti vuosina 1951–2014

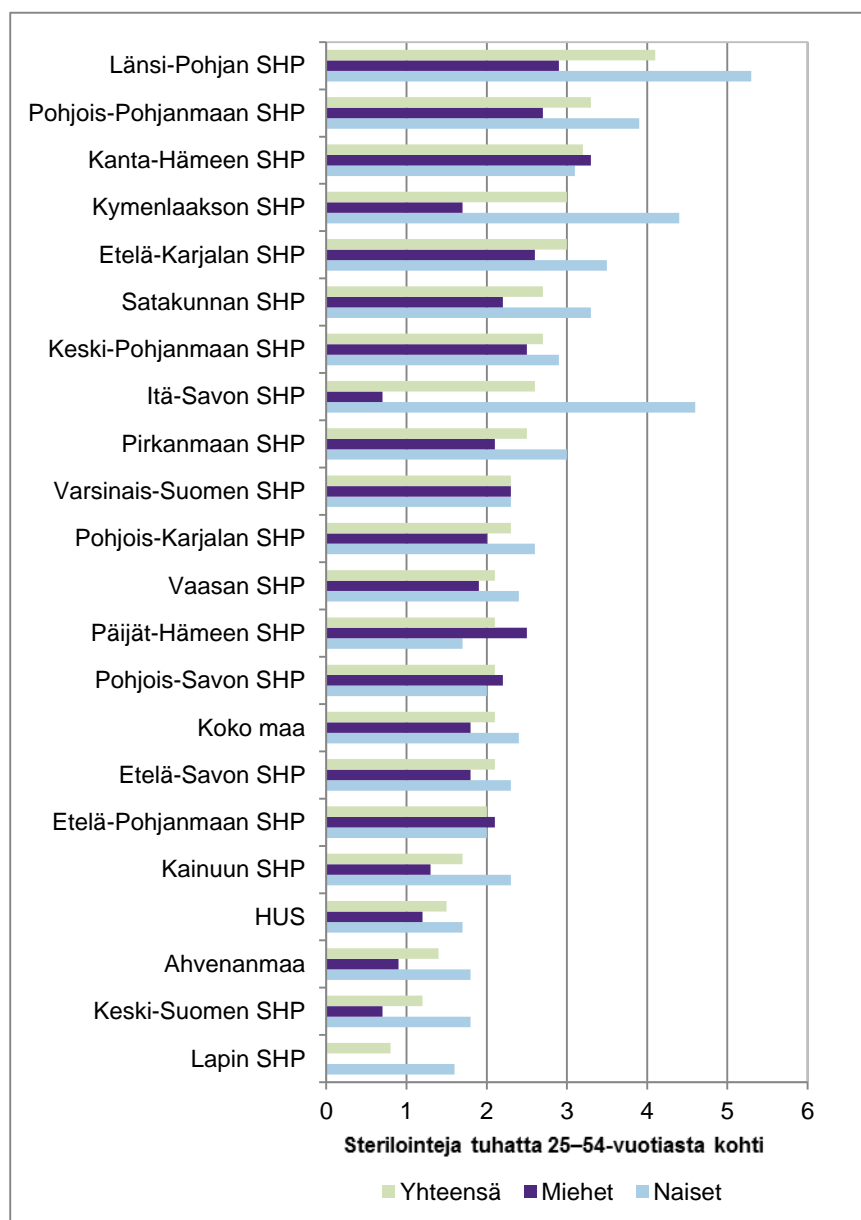

Vuonna 2014 yleisin steriloinnin peruste oli vähintään 30 vuoden ikä sekä miehillä (97 %) että naisilla (91 %). Naisista 60 prosentille tehtiin sterilointi kolmen lapsen synnyttämisen tai kolmen alaikäisen lapsen perusteella. Miesten steriloinneissa 31 prosentissa perusteena käytettiin kolmea alaikäistä lasta. Valtaosassa naisten steriloinneissa oli käytetty useampaa perustetta: yleisimmin sekä 30 vuoden ikä että kolmen lapsen synnyttäminen. Miehillä useampaa perustetta käytettiin hieman harvemmin.

Eniten sterilointeja 25–54-vuotiaiden määrään suhteutettuna tehtiin Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueella (4,1/1 000). Suhteessa vähiten sterilointeja tehtiin Lapin sairaanhoitopiirin alueella (0,8/1 000).

Naisten sterilointeja tehtiin eniten Länsi-Pohjan (5,3/1 000) ja vähiten Lapin (1,6/1 000) sairaanhoitopiireissä. Miesten sterilointeja tehtiin eniten Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueella (3,3/1 000) ja vähiten Lapin sairaanhoitopiirin alueella (0,0/1 000). (Kuvio 2.)

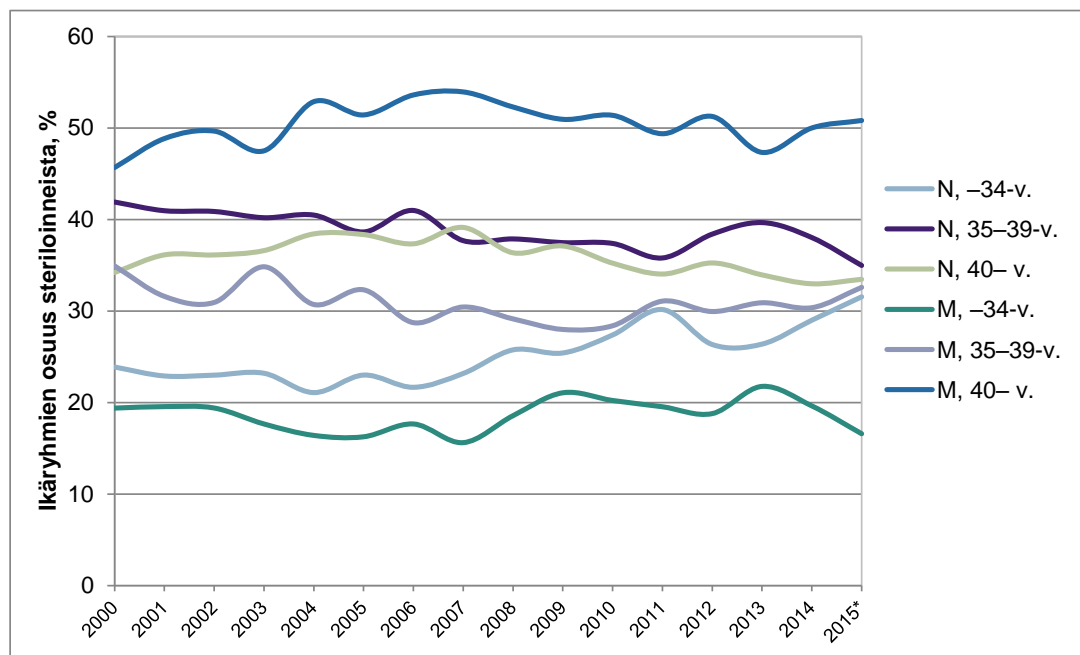
Kuvio 2. Steriloinnit sairaanhoitopiirin ja sukupuolen mukaan tuhatta 25–54-vuotiasta kohti 2014

Ennakkotiedot tammi-kesäkuu 2015

Ennakkotietojen mukaan tammi-kesäkuussa 2015 tehtiin noin 2 400 sterilointia. Kun huomioidaan toimenpideyksiköiden ilmoitusviive, voidaan arvioida, että alkuvuodesta 2015 tehtiin runsas 14 prosenttia enemmän sterilointeja kuin vuoden 2014 tammi-kesäkuussa. Erityisesti miesten sterilointien määrä näyttää ennakkotietojen mukaan kasvaneen vuoden 2015 alkupuoliskolla.¹

Kuvio 3. Sterilointien osuus kaikista steriloinneista ikäryhmittäin sukupuolen mukaan, tammi-kesäkuun tiedot 2000–2015*, %

* Ennakkotieto

Taulukko 1. Sterilointien lukumäärä kuukausittain 1995, 2000, 2005 ja 2010–2015*

	Kuukausi												Yhteensä	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1–6 kk	1–12 kk
1995	1 020	873	298	846	1 125	979	611	1 025	1 164	1 241	1 269	862	5 141	11 313
2000	854	945	1 010	826	1 018	761	373	971	954	992	1 063	705	5 414	10 472
2005	590	664	602	670	657	557	168	573	661	698	660	430	3 740	6 930
2010	338	395	370	337	371	285	99	293	363	377	435	296	2 096	3 959
2011	351	381	430	361	426	292	87	378	490	449	512	304	2 241	4 461
2012	450	431	489	357	375	312	120	384	431	507	440	256	2 414	4 552
2013	374	374	362	396	348	312	105	333	448	533	481	299	2 166	4 365
2014	427	393	365	370	382	303	124	370	398	462	423	392	2 240	4 409
2015*	368	429	471	430	421	299	2 418	..

* Ennakkotieto

¹ Enemmän ilmoitusviiveen arvioinnista tilaston laatuselosteessa.

Steriloimislaki

Suomessa steriloinnista ohjaa steriloinnislaki (283/1970) ja sen nojalla annettu asetus (427/1985). Lainsäädäntö määrittää perusteet steriloinnin suorittamiselle.

Steriloiminen voidaan henkilön pyynnöstä suorittaa, jos hän on synnyttänyt tai hänellä on vähintään kolme alaikäistä lasta, jos hän on täyttänyt 30 vuotta tai jos raskaus vaarantaisi hänen henkensä tai terveytensä. Steriloiminen voidaan suorittaa myös, jos henkilön mahdollisuudet muuten ehkäistä raskaus ovat epätavallisen huonot, jos on syytä olettaa, että hänen jälkeläisillään olisi vaikea sairaus tai ruumiinvika, jos henkilön sairaus tai muu siihen verrattava syy vakavasti rajoittaa hänen kykyään hoitaa lapsia tai jos henkilö pysyvästi kokee kuuluvansa vastakkaiseen sukupuoleen ja elää tämän sukupuolen mukaisessa roolissa.²

Käsitteet ja määritelmät:

Steriloiminen: Steriloimisella tarkoitetaan miehen tai naisen sukuelimiin kohdistuvaa toimenpidettä, joka johtaa pysyvään suvunjatkamiskyvyttömyyteen. Steriloimiseksi ei katsota sellaista sukuelimiä koskevaa toimenpidettä, joka on tarpeellinen sukuelinten tai niihin liittyvän sairauden hoitamiseksi.

Lisätietoa lisääntymisterveyteen liittyvistä käsitteistä löytyy *Suomalaisen tautien kirjaamisen ohjekirjasta* osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-511-6>.

² Steriloimislaki 1970/283 (<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1970/19700283>)

Steriliseringar 2014

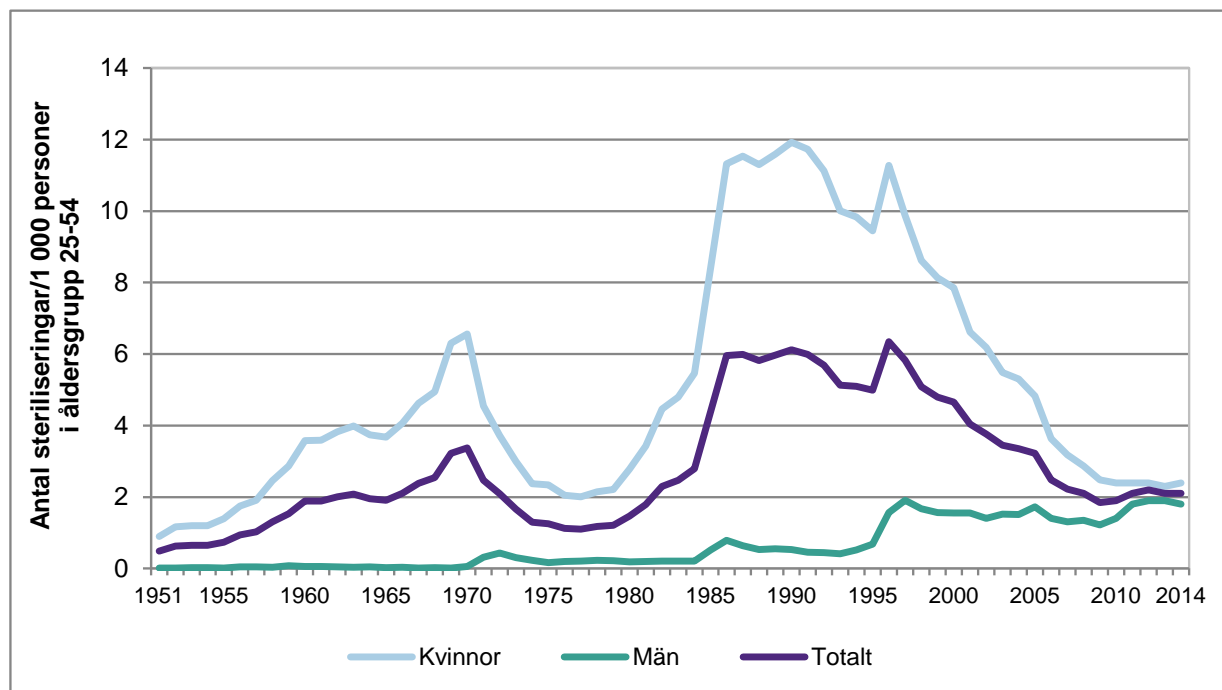
Antalet steriliseringar har legat på en relativt stabil nivå. Det totala antalet steriliseringar ökade med en procent 2014 jämfört med året innan. Ökningen av antalet steriliseringar på män för några år sedan ser ut att ha förbytts i en liten nedgång 2014. Preliminär information för januari-juni 2015 visar ändå att antalet steriliseringar bland män igen har ökat under början av 2015.

Totalt steriliserades cirka 2 500 kvinnor 2014 och något över 1 900 män. Steriliseringarna bland kvinnor har minskat märkbart sedan början av 2000-talet. År 2014 gjordes 56 procent av steriliseringarna på kvinnor, medan motsvarande andel ännu år 2000 var över 80 procent. Andelen kvinnor som steriliserade sig ökade dock något 2014 (+2,5 procentenheter).

Under de senaste åren har det gjorts fler steriliseringar bland män i gruppen över 35 år, medan steriliseringarna bland yngre män har minskat klart. Steriliseringarna bland kvinnor har däremot blivit vanligare, i synnerhet bland yngre åldersgrupper. År 2014 var genomsnittsåldern bland kvinnor som steriliserade sig 37,2 år och bland män 40,1 år.

Antalet steriliseringar har minskat kraftigt under de senaste 15 åren. Detta förklaras bland annat av det ökade urvalet av preventivmetoder och att barn skaffas vid en högre ålder. Sedan mitten av 1990-talet har särskilt antalet steriliseringar bland kvinnor minskat. Att steriliseringar blev allmänna efter 1985 förklaras av den liberalare lagstiftning som trädde i kraft då.

Diagram 1. Steriliseringar per 1 000 personer i åldrarna 25–54 år 1951-2014

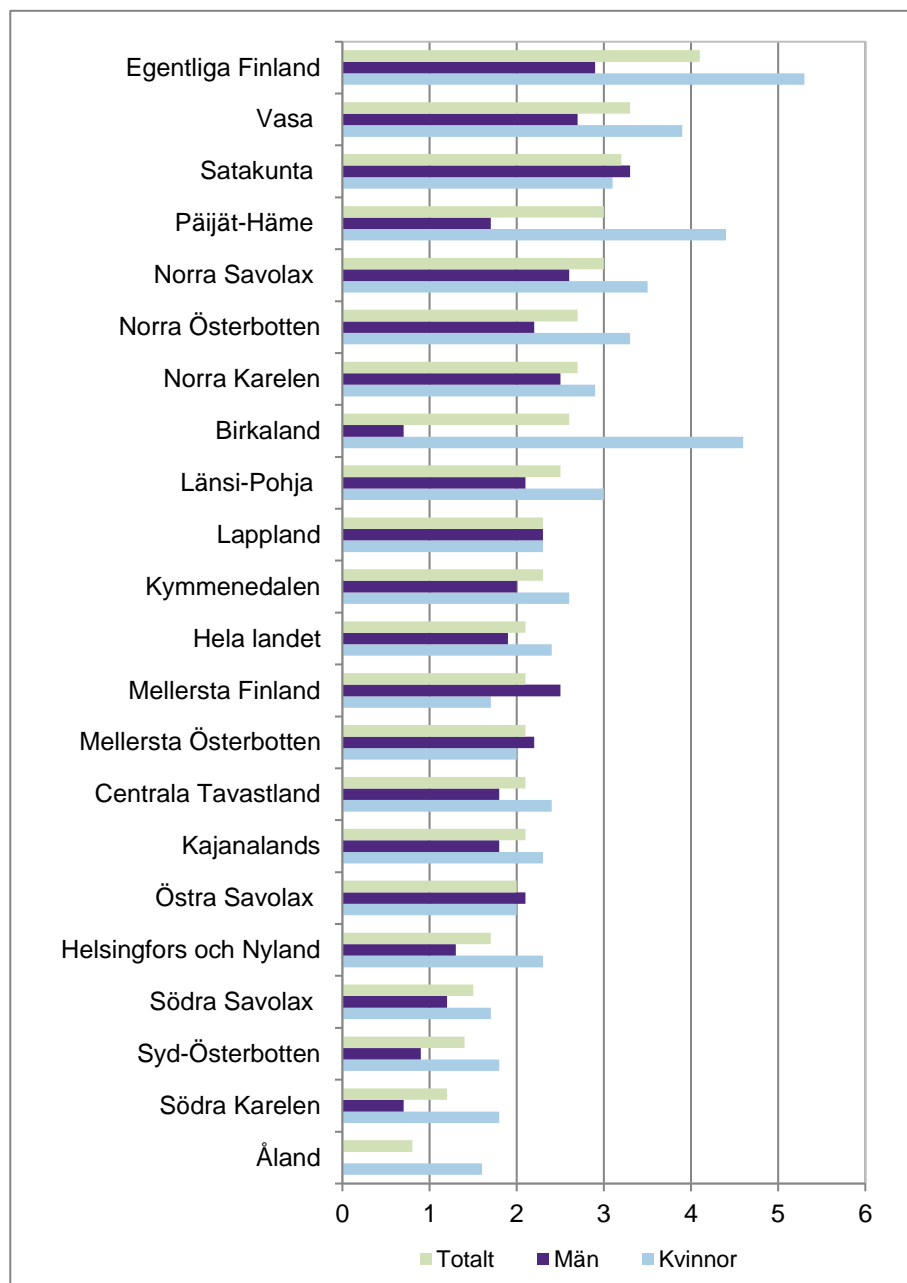

År 2014 var den vanligaste steriliseringsindikationen minst 30 års ålder både när det gäller män (97 %) och när det gäller kvinnor (91 %). Beträffande kvinnorna utfördes sterilisering i 60 procent av fallen efter att kvinnan fött tre barn eller med indikationen tre minderåriga barn. Vid steriliseringar på män användes indikationen tre minderåriga barn i 31 procent av fallen. Vid merparten av steriliseringar på kvinnor hade flera indikationer använts, vanligast var både 30 års ålder och förlösning av tre barn. Bland män var det något ovanligare med flera indikationer.

I relation till antalet personer i åldern 25–54 år gjordes flest steriliseringar inom Länsi-Pohja sjukvårdsdistrikt (4,1/1 000). Relativt sett färst steriliseringar gjordes inom Lapplands sjukvårdsdistrikt (0,8/1 000).

Flest steriliseringar på kvinnor gjordes inom Länsi-Pohja (5,3/1 000) och färst inom Lapplands (1,6/1 000) sjukvårdsdistrikt. Flest steriliseringar på män gjordes inom Egentliga Tavastlands sjukvårdsdistrikt (3,3/1 000) och färst inom Lapplands sjukvårdsdistrikt (0,0/1 000). (Diagram 2.)

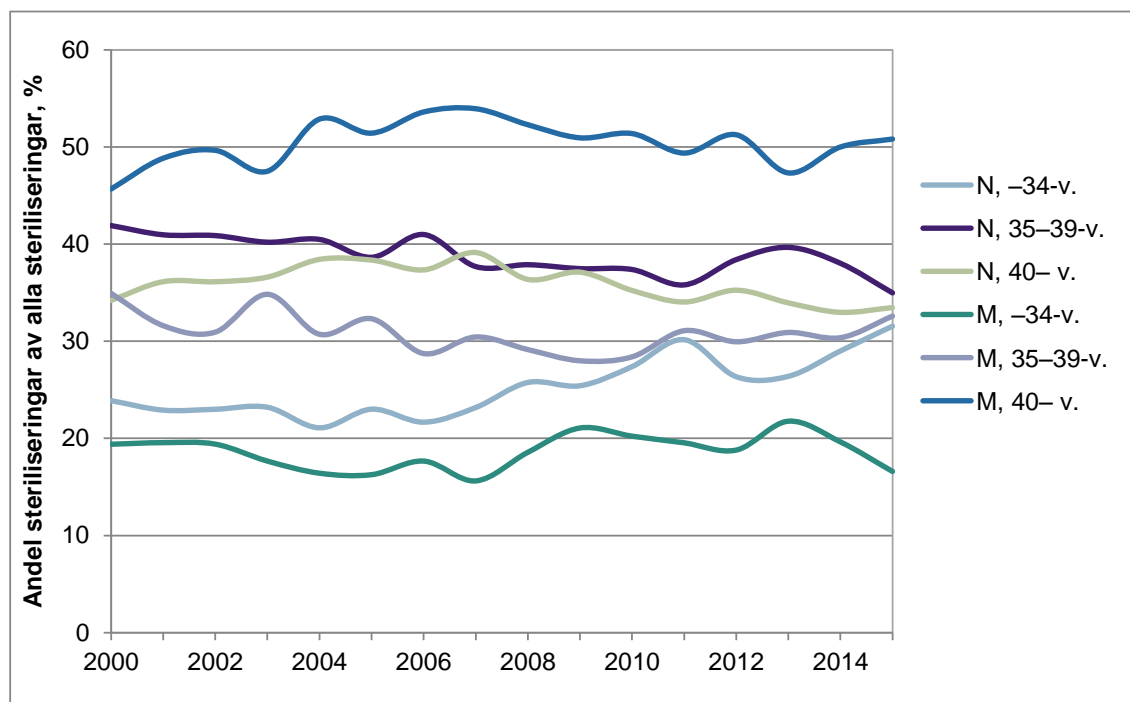
Diagram 2. Steriliseringar enligt sjukvårdsdistrikt och kön per 1 000 personer i åldern 25–54 år 2014

Preliminär information januari-juni 2015

Enligt preliminär information utfördes cirka 2 400 steriliseringar under perioden januari-juni 2015. När man beaktar anmälningsfördröjningen hos de dagkirurgiska enheterna, kan man uppskatta att det under början av 2015 gjordes drygt 14 procent fler steriliseringar än i januari-juni 2014. Särskilt antalet steriliseringar bland män verkar enligt preliminär information ha ökat under början av 2015.³

Diagram 3. Andel steriliseringar av alla steriliseringar enligt åldersgrupp och kön, uppgifter för januari-juni 2000–2015*, %

* Preliminär information

Tabell 1. Antal steriliseringar per månad 1995, 2000, 2005 och 2010–2015*

	Månad												Total	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Jan-Jun	Jan-Dec
1995	1 020	873	298	846	1 125	979	611	1 025	1 164	1 241	1 269	862	5 141	11 313
2000	854	945	1 010	826	1 018	761	373	971	954	992	1 063	705	5 414	10 472
2005	590	664	602	670	657	557	168	573	661	698	660	430	3 740	6 930
2006	517	504	589	406	470	407	148	443	502	503	481	335	2 893	5 305
2007	471	404	455	359	486	374	169	389	446	527	400	253	2 549	4 733
2008	424	459	382	419	398	287	156	329	429	491	379	292	2 369	4 445
2009	323	344	409	294	347	300	122	283	432	390	365	281	2 017	3 890
2010	338	395	370	337	371	285	99	293	363	377	435	296	2 096	3 959
2011	351	381	430	361	426	292	87	378	490	449	512	304	2 241	4 461
2012	450	431	489	357	375	312	120	384	431	507	440	256	2 414	4 552
2013	374	374	362	396	348	312	105	333	448	533	481	299	2 166	4 365
2014	427	393	365	370	382	303	124	370	398	462	423	392	2 240	4 409
2015*	368	429	471	430	421	299	2 418	..

* Preliminär information

³ I kvalitetsbeskrivningen för statistiken finns mera om bedömningen av anmälningsfördröjning.

Steriliseringslag

I Finland regleras steriliseringarna av steriliseringslagen (283/1970) och den förordning (427/1985) som getts med stöd av lagen. Lagstiftningen fastställer indikationerna för att utföra sterilisering.

Sterilisering kan på vederbörandes begäran ske när vederbörande har fött tre barn eller har sammanlagt tre minderåriga barn, om vederbörande har fyllt trettio år eller om havandeskap skulle medföra fara för kvinnans liv eller hälsa. Sterilisering kan också utföras när vederbörandes möjligheter att på annat sätt förhindra havandeskap är osedvanligt svaga, när det finns skäl att förmoda att avkomlingarna skulle komma att vara behäftade med en svår sjukdom eller ett svårt kroppsslyte, när sjukdom eller annan därmed jämförbar orsak allvarligt begränsar vederbörandes förmåga att sköta barn eller när vederbörande varaktigt upplever sig tillhöra det motsatta könet och lever i en könsroll som motsvarar detta.⁴

Begrepp och definitioner:

Sterilisering: Sterilisering avser ett ingrepp i mannens eller kvinnans könsorgan som leder till permanent oförmåga till fortplantning. Sådana ingrepp i könsorganen som är nödvändiga i behandlingen av könsorganen eller sjukdomar som hänför sig till dem betraktas inte som steriliseringar.

Närmare information om begrepp som hänför sig till fortplantningshälsan finns i *Suomalainen tautien kirjaamisen ohjekirja* på <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-511-6>.

⁴ Steriliseringslag 1970/283 (<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1970/19700283>)

Sterilisations 2014

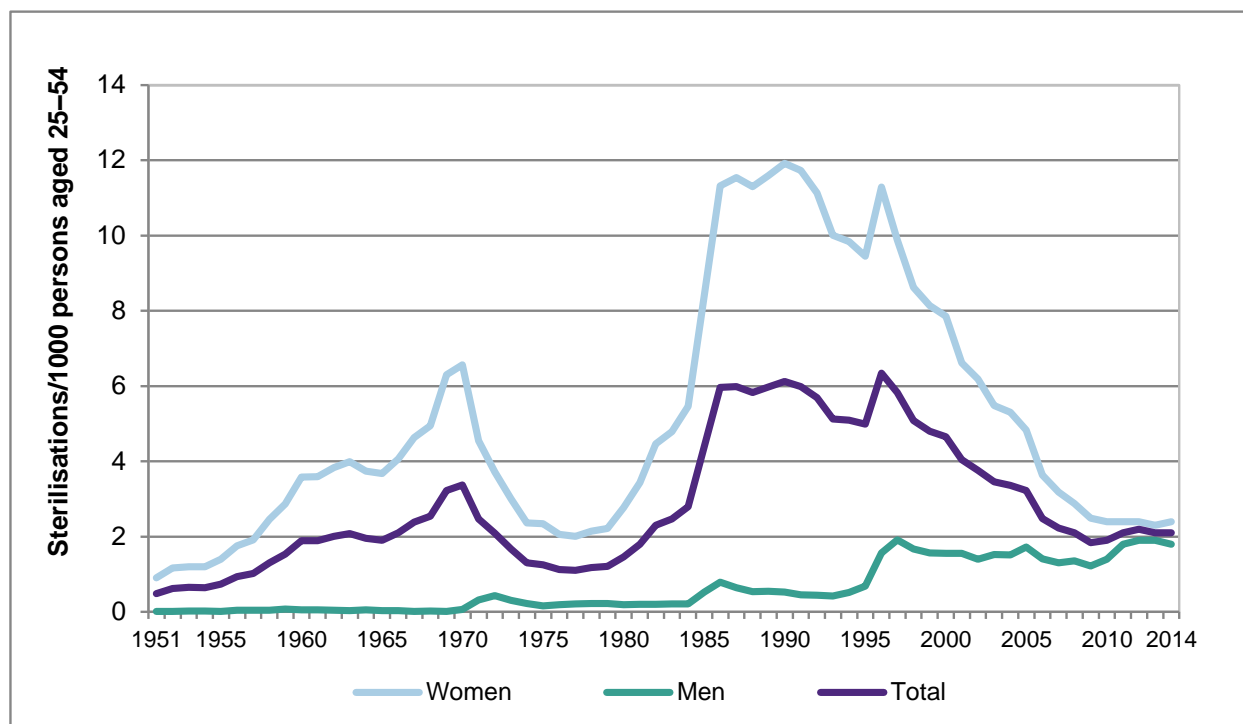
The number of sterilisations has remained relatively stable. The total number of sterilisations rose only one per cent on the previous year. It seems that the increase in the number of male sterilisations in recent years took a slight downward turn in 2014. The preliminary data for 2015 indicate, however, that the number of male sterilisations has again increased in early 2015.

Some 2 500 women and slightly over 1 900 men were sterilised in 2014. The number of female sterilisations has decreased substantially in the 2000s. Female sterilisations accounted for 56 per cent of all sterilisations in 2014, while in 2000 the figure was over 80 per cent. In 2014, however, the share of female sterilisations increased a little (+2.5 percentage points).

In recent years male sterilisations have been more common among men aged 35 and over, while the proportion of younger men is decreasing clearly. Female sterilisations are becoming more common in the younger age groups especially. In 2014 the average age for sterilisation was 37.2 years for women and 40.1 years for men.

The number of sterilisations has fallen sharply over the past 15 years. This can be attributed to, for example, an expanding range of contraceptives and a shift to a later age of first parenthood. After the mid-1990s, the number of female sterilisations, in particular, has fallen. The more liberal legislation that entered into force in 1995 explains the increase in the number of sterilisations after 1985.

Figure 1. Sterilisations per 1000 persons aged 25–54, 1951–2014

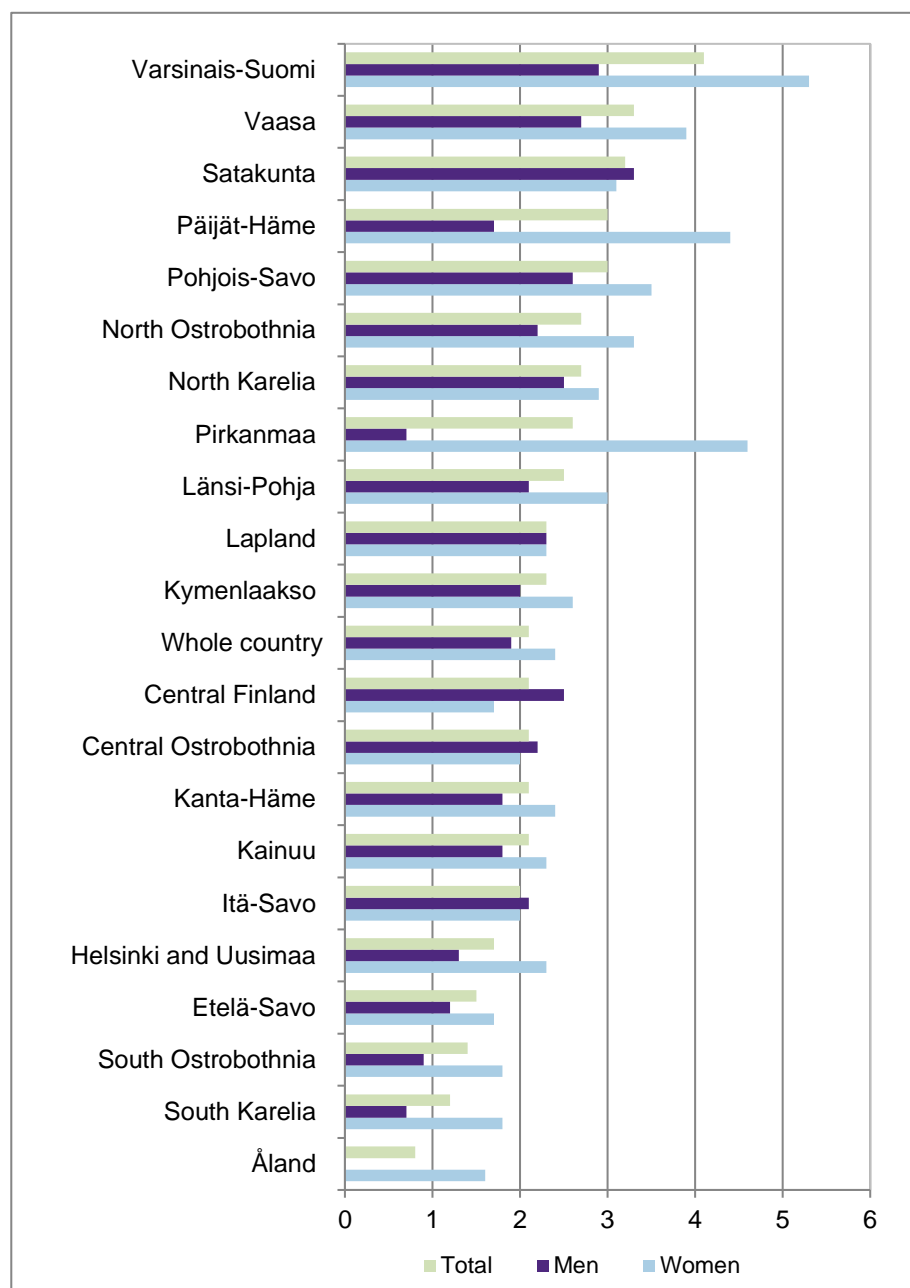

In 2014, the most common indication for both male (97%) and female (91%) sterilisations was age, being 30 and over. In the case of female sterilisations, 60 per cent were performed because the woman had given birth to three children, or had three children under the age of 18. In 31 per cent of all male sterilisations the indication was that the man had three minor children. Most female sterilisations gave more than one indication (most commonly that the woman was over 30 years old and had given birth to three children), while more than one indication was more rare in male sterilisations

The greatest number of sterilisations in proportion to the total number of people aged 25–54 was carried out in the hospital district of Länsi-Pohja (4.1/1 000) and the lowest in the hospital district of Lapland (0.8/1 000).

The highest rate of female sterilisation was found in the hospital district of Länsi-Pohja (5.3/1 000) and the lowest in Lapland (1.6/1 000). The highest rate of male sterilisations was found in the hospital district of Kanta-Häme (3.3/1000) and the lowest in Lapland (0.0/1000) (Figure 2).

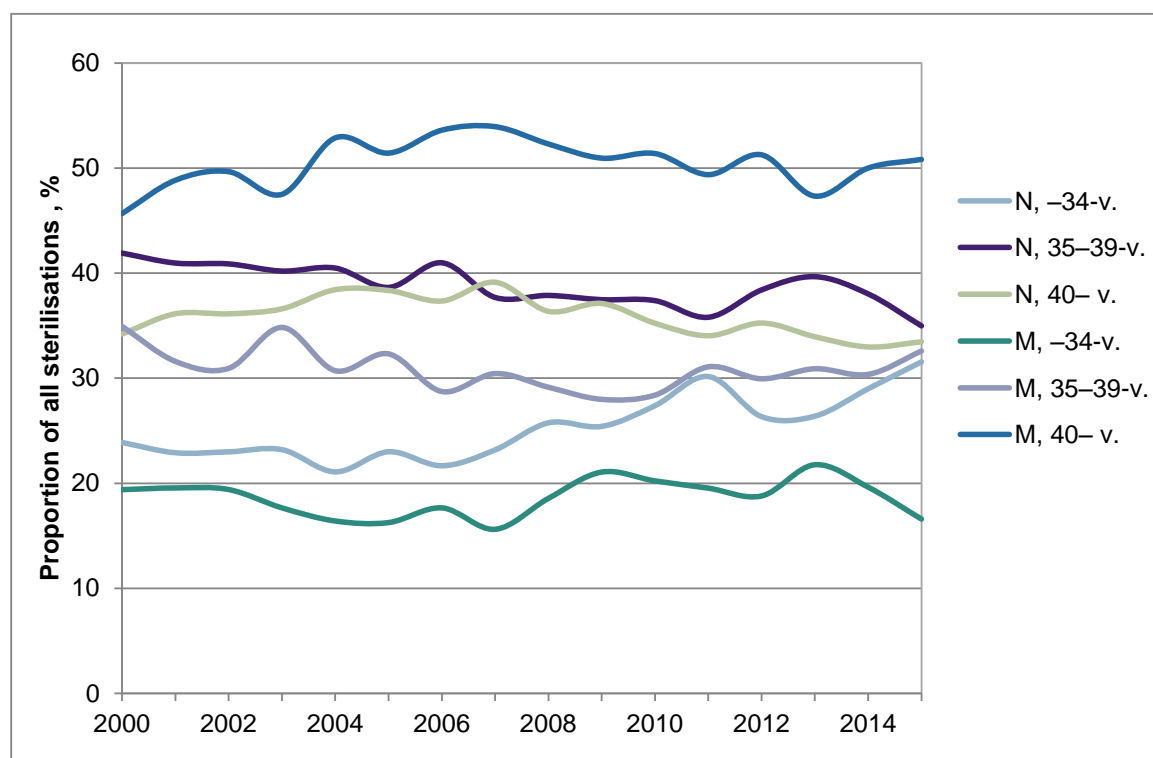
Figure 2. Sterilisations per 1000 persons aged 25–54 by hospital district and gender, 2014

Preliminary data for January–June 2015

Preliminary data show that some 2 400 sterilisations were performed in January–June 2015. When delays in reporting are taken into account, it can be estimated that the number of induced abortions was over 14 per cent higher in January–June 2015 compared to the same period in 2014. The preliminary data indicate that the number of male sterilisations in particular seems to have increased in the first half of 2015⁵.

Figure 3. Sterilisations in proportion to all sterilisations by age group and gender, January–June 2000–2015*, %

* Preliminary data

Table 1. Number of sterilisations per month, 1995, 2000, 2005 and 2010–2015*

	Month												Total	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Jan-Jun	Jan-Dec
1995	1 020	873	298	846	1 125	979	611	1 025	1 164	1 241	1 269	862	5 141	11 313
2000	854	945	1 010	826	1 018	761	373	971	954	992	1 063	705	5 414	10 472
2005	590	664	602	670	657	557	168	573	661	698	660	430	3 740	6 930
2006	517	504	589	406	470	407	148	443	502	503	481	335	2 893	5 305
2007	471	404	455	359	486	374	169	389	446	527	400	253	2 549	4 733
2008	424	459	382	419	398	287	156	329	429	491	379	292	2 369	4 445
2009	323	344	409	294	347	300	122	283	432	390	365	281	2 017	3 890
2010	338	395	370	337	371	285	99	293	363	377	435	296	2 096	3 959
2011	351	381	430	361	426	292	87	378	490	449	512	304	2 241	4 461
2012	450	431	489	357	375	312	120	384	431	507	440	256	2 414	4 552
2013	374	374	362	396	348	312	105	333	448	533	481	299	2 166	4 365
2014	427	393	365	370	382	303	124	370	398	462	423	392	2 240	4 409
2015*	368	429	471	430	421	299	2 418	..

* Preliminary data

⁵ Read more about the estimation of delays in reporting in the quality description.

Act on Sterilisations

In Finland, provisions on sterilisations are found in the Act (283/1970) and Decree (427/1985) on Sterilisation. The Act specifies the grounds for performing sterilisations.

Sterilisation can be performed at the request of a person who has given birth to or who has at least three children under the age of 18, who has attained the age of thirty or whose life or health would be endangered by a pregnancy. Sterilisation can also be performed if the person has exceptionally poor opportunities for birth control, if there is reason to assume that the person's children would have a severe disease or structural anomaly, if the person's illness or other comparable reason limits his or her possibilities to care for children or if the person permanently feels that he or she belongs to the opposite sex and leads a life as a member of the opposite sex.⁶

Concepts and definitions

Sterilisation: Sterilisation refers to an operation on the male or female genitals resulting in permanent inability to produce offspring. Operations performed on the genitals where the operation is regarded as necessary in the treatment of genitals or genital diseases are not regarded as sterilisations.

More information on concepts related to reproductive health are available in Finnish at <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-511-6>.

⁶ Act on Sterilisation 283/1970, in Finnish only (<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1970/19700283>)

Steriloinnit, koko maa - 8. lokakuuta 2015 - THL

Vuosi Sukupuoli Ikä Siviilisäätö Aiemmat synnytykset Mittarit

Steriloinnit, lkm arvoina	Naiset	Miehet	Sukupuoli
1987	12 083	695	12 778
1988	11 954	589	12 543
1989	12 392	611	13 003
1990	12 864	593	13 457
1991	12 782	512	13 294
1992	12 234	505	12 739
1993	11 074	480	11 554
1994	10 926	598	11 524
1995	10 521	792	11 313
1996	12 561	1 810	14 371
1997	10 992	2 202	13 194
1998	9 596	1 921	11 517
1999	9 041	1 798	10 839
2000	8 700	1 772	10 472
2001	7 264	1 766	9 030
2002	6 726	1 596	8 322
2003	5 907	1 644	7 551
2004	5 657	1 617	7 274
2005	5 108	1 822	6 930
2006	3 830	1 475	5 305
2007	3 328	1 405	4 733
2008	2 988	1 457	4 445
2009	2 579	1 311	3 890
2010	2 482	1 477	3 959
2011	2 563	1 898	4 461

Steriloinnit, koko maa - 8. lokakuuta 2015 - THL

Vuosi Sukupuoli Ikä Siviilisääty Aiemmat synnytykset Mittarit

Steriloinnit, lkm arvoina	Naiset	Miehet	Sukupuoli
2012	2 480	2 072	4 552
2013	2 350	2 015	4 365
2014	2 484	1 925	4 409
Vuosi	213 466	38 358	251 824

Steriloinnit, koko maa - 8. lokakuuta 2015 - THL

2014 Sukupuoli Ikä Siviilisääty Aiemmat synnytykset Steriloinnin peruste

Steriloinnin peruste arvoina	Naiset	Miehet	Sukupuoli
Peruste 3 lasta, lkm	1 203	595	1 798
Peruste 3 lasta, %	48,4	30,9	40,8
Peruste 30 vuoden ikä, lkm	2 258	1 861	4 119
Peruste 30 vuoden ikä, %	90,9	96,7	93,4
Peruste ehkäisyvaikeudet, lkm	258	161	419
Peruste ehkäisyvaikeudet, %	10,4	8,4	9,5
Muut perusteet, lkm	31	7	38
Muut perusteet, %	1,2	0,4	0,9
Peruste tuntematon, lkm	1	0	1
Peruste tuntematon, %	0,0	0,0	0,0
Steriloinnin peruste	-	-	-

Steriloinnit, koko maa - 8. lokakuuta 2015 - THL

2014 Sukupuoli Ikä Siviilisääty Aiemmat synnytykset Mittarit

Steriloinnit, lkm arvoina	Naiset	Miehet	Sukupuoli
- 29 v.	113	29	142
30 - 34 v.	600	345	945
35 - 39 v.	967	612	1 579
40 - 44 v.	668	486	1 154
45 - v.	136	452	588
Tieto puuttuu	-	1	1
Ikä	2 484	1 925	4 409

Steriloinnit sairaanhoitopiireittäin - 8. lokakuuta 2015 - THL

Alue 2014 Sukupuoli Ikä Steriloinnit/1 000 vastaavanikäistä kohden

Steriloinnit/1 000 vastaavanikäistä kohden arvoina	Naiset	Miehet	Sukupuoli
Varsinais-Suomen SHP	2,3	2,3	2,3
Satakunnan SHP	3,3	2,2	2,7
Kanta-Hämeen SHP	3,1	3,3	3,2
Pirkanmaan SHP	3,0	2,1	2,5
Päijät-Hämeen SHP	1,7	2,5	2,1
Kymenlaakson SHP	4,4	1,7	3,0
Etelä-Karjalan SHP	3,5	2,6	3,0
Etelä-Savon SHP	2,3	1,8	2,1
Itä-Savon SHP	4,6	0,7	2,6
Pohjois-Karjalan SHP	2,6	2,0	2,3
Pohjois-Savon SHP	2,0	2,2	2,1
Keski-Suomen SHP	1,8	0,7	1,2
Etelä-Pohjanmaan SHP	2,0	2,1	2,0
Vaasan SHP	2,4	1,9	2,1
Keski-Pohjanmaan SHP	2,9	2,5	2,7
Pohjois-Pohjanmaan SHP	3,9	2,7	3,3
Kainuun SHP	2,3	1,3	1,7
Länsi-Pohjan SHP	5,3	2,9	4,1
Lapin SHP	1,6	-	0,8
Helsingin ja Uudenmaan SHP	1,7	1,2	1,5
Ahvenanmaa	1,8	0,9	1,4
Ulkomaat	-	-	-
Tuntematon	-	-	-
Alue	2,4	1,8	2,1

Steriloinnit sairaanhoitopiireittäin - 8. lokakuuta 2015 - THL

Alue 2014 Sukupuoli Ikä Mittarit

Steriloinnit, lkm arvoina	Naiset	Miehet	Sukupuoli
Varsinais-Suomen SHP	209	208	417
Satakunnan SHP	127	89	216
Kanta-Hämeen SHP	96	109	205
Pirkanmaan SHP	292	218	510
Päijät-Hämeen SHP	65	96	161
Kymenlaakson SHP	130	53	183
Etelä-Karjalan SHP	78	64	142
Etelä-Savon SHP	39	32	71
Itä-Savon SHP	32	5	37
Pohjois-Karjalan SHP	73	60	133
Pohjois-Savon SHP	85	102	187
Keski-Suomen SHP	81	34	115
Etelä-Pohjanmaan SHP	67	73	140
Vaasan SHP	70	60	130
Keski-Pohjanmaan SHP	38	35	73
Pohjois-Pohjanmaan SHP	279	209	488
Kainuun SHP	28	17	45
Länsi-Pohjan SHP	55	33	88
Lapin SHP	33	-	33
Helsingin ja Uudenmaan SHP	595	421	1 016
Ahvenanmaa	10	5	15
Ulkomaat	2	2	4
Tuntematon	0	-	0
Alue	2 484	1 925	4 409

Laatuseloste (SVT)

Steriloinnit

Tilastotietojen relevanssi

Steriloimistilasto sisältää tietoja steriloimisten lukumäärästä vuosittain. Steriloinnit esitetään sukupuolittain ja ikäryhmittäin väestöön suhteutettuna (tuhatta 25–54-vuotiaasta kohden) sekä myöntämisperusteen mukaan jaoteltuna.

Raportti on tarkoitettu lisääntymisterveyden kanssa työskenteleville terveydenhuollon ammattihenkilöille, hallintoviranomaisille, suunnittelijoille ja tutkijoille, joilla on tarve saada ajantasaista tietoa steriloinneista.

Käytetyt käsitteet ja määritelmät on selitetty tilastoraportin tekstiosassa.

Tietojen käsittely perustuu lakiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008), Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseen (Stakes) tilastotoimesta annettuun lakiin (409/2001), lakiin terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä (556/1989), asetukseen terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä (774/1989) sekä steriloimislakiin (283/1970) ja sen nojalla annettuun asetukseen (Steriloimisasetus 427/1985).

Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Steriloimistiedot on kerätty kaikista Suomen sterilointeja suorittavista terveydenhuollon toimintayksiköistä. Tilaston perusjoukko muodostuu kaikista henkilöistä, joille on tehty sterilisoiminen. Lainsäädännön mukaan terveydenhuollon toimintayksikön, jossa toimenpide on suoritettu, on toimitettava THL:lle ilmoitus suoritetusta toimenpiteestä sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamalla lomakkeella kuukauden kuluessa toimenpiteen suorittamisesta. Itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva lääkäri vastaa suorittamansa steriloimisen ilmoittamisesta THL:lle. Tilastot perustuvat THL:n 10.9.2015 mennessä saamiin ilmoituksiin.

Tiedot tallennetaan lomakkeilta sähköiseen steriloimisrekisteriin, jota THL ylläpitää terveydenhuollon valtakunnallisia henkilörekistereitä koskevan lain (556/1989) ja sen nojalla annetun asetuksen (774/1989) 6 §:n perusteella. Aineiston tarkistusajoja tehdään säännöllisesti ja epäselvät tapaukset tarkistetaan toimenpiteen suorittaneesta terveydenhuollon toimintayksiköstä.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tietojen oikeellisuus on riippuvaista tiedonantajien toimittamien tietojen laadusta. Epäselvien tapausten selvittämiseksi steriloimisrekisterin tietoja verrataan muiden rekisterien (syntymärekisteri ja hoitoilmoitusrekisteri) tietoihin. Tarvittaessa pyydetään tarkistus toimenpiteen suorittaneesta terveydenhuollon toimintayksiköstä.

Steriloimisrekisterin tietojen kattavuutta selvitettiin vuonna 2006 mm. hoitoilmoitusrekisterin avulla¹. Selvityksessä todettiin, että koko maassa kaikki steriloinnit on ilmoitettu steriloimisrekisteriin 95,5 prosenttisesti. Rekisteriin saatujen ilmoitusten mukaan sterilointien kokonaismäärä on vähentynyt 1990-luvun puolesta välistä lähtien. Osittain kehitys johtuu ikäluokkien pientymisestä sekä ehkäisyvalmisteiden kehittämisestä, mutta selvityksessä

¹ Hanna Eronen, Mika Gissler & Annukka Ritvanen (2006): Steriloimisten rekisteröiminen Suomessa. Steriloimisrekisterin ja hoitoilmoitusrekisterin steriloimistietojen vertailu ja aineiston laadun analysointi vuosilta 2000–2003. Työpapereita 12/2006. Helsinki; Stakes. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201204194129>.

todettiin myös sterilointien ilmoittamisen heikentyneen. Viime vuosina yhä suurempi osa miesten steriloinneista suoritettiin yksityisen terveydenhuollon puolella eikä niiden osalta kattavuudesta voida varmistua.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Steriloimistilasto julkaistaan vuosittain lokakuussa, jolloin ilmestyvät edellisen vuoden lopulliset tiedot.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Raportit julkaistaan THL:n verkkosivuilla osoitteessa <http://www.thl.fi/tilastot/steriloinnit>.

Tilastojen vertailukelpoisuus

Steriloimistiedot ovat vuodesta 1987 alkaen THL:n sähköisessä tietokannassa. Varhaisempien vuosien tiedot on saatu osana virallista tilastoa ilmestyneistä lääkintöhallituksen julkaisuista (Lääkintöhallitus vuosina 1935–1954; Yleinen terveyden- ja sairaanhoitotilasto vuosina 1955–1970; Terveydenhuolto vuosina 1971–1987).

Aikaisempien vuosien aineistoa on tarkastettu mm. poistamalla kaksoiskappaleita ja lisäämällä aikaisemmin tilastosta puuttuneita tapauksia. Siksi osa tiedoista poikkeaa aiemmin julkaistuista tilastoista.

Ikäryhmiä tarkasteltaessa on huomattava, että rekisterin ikätieto on vuodesta 1994 lähtien potilaan ikä toimenpidepäivänä. Tätä ennen ikätieto on ikä vuoden lopussa, joka on takautuvasti laskettu vuosille 1987–1993.

Steriloimisen käsitteet ja määritelmät ovat pysyneet koko ajan samoina.

Rekisterilomakkeen tiedonkeruussa on osan muuttujista (mm. ehkäisymenetelmä, sterilointitoimenpide ja steriloinnin peruste) kohdalla on mahdollista ilmoittaa useampi vaihtoehto ja tämä tulee huomioida tilastotaulukoita lukiessa.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastoraportti sisältää koko maan kattavasti tiedot suoritetuista steriloinneista.

Aikaisempien vuosien tietoja päivitetään tarpeen mukaan taannehtivasti, mutta aikaisempiin vuosiin kohdistuvien muutosten on todettu olevan melko pieniä. Tämän raportin julkaisun yhteydessä esimerkiksi vuoden 2013 luvut täydentyivät ja sterilointien kokonaismäärä kasvoi noin 10 tapauksella.

Steriloinnit 2014 -tilastoraportin erityiskysymykset

Tilaston käsitteissä tai luokituksissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Poikkeuksellisesti osana vuoden 2014 tilastoja julkaistaan myös vuoden 2015 alkuvuoden (tammi-kesäkuu) tiedot. Nämä ennakkotiedot tulevat täydentymään ja lopulliset, koko vuoden kattavat tiedot julkaistaan vuonna 2016.

Viime vuosien tiedonkeruiden mukaan 10.9 mennessä oli THL:lle saapunut keskimäärin 92,6 prosenttia kaikista tammi-kesäkuun ilmoituksista (taulukko 1). Tämä osuus on huomioitu vuoden 2015 alkuvuoden ennakkotietojen raportoinnissa.

Taulukko 1. Sterilointien ennakkotietojen kattavuuden arviointi

Tammi-kesäkuu

Steriloinnit			
	Lopullinen lkm	Ilmoitusten lkm 10.9	10.9 mennessä saapuneiden osuus lopullisesta lukumäärästä, %
2010	2 096	1 968	93,9
2011	2 241	2 116	94,4
2012	2 414	2 227	92,3
2013	2 166	1 946	89,8
2014	2 240	2 070	92,4
5 vuoden keskiarvo 92,6			

Sterilointien nykyinen tiedonkeruulomake astui voimaan 1.1.2009. Vuoden 2014 tiedoista 94,2 prosenttia ilmoitettiin tällä lomakkeella, loput ilmoitettiin vanhemmalla lomakkeella.

Lisätietoja tiedonkeruulomakkeesta:

http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/tiedonkeruut/steriloiminen.

Vuoden 2015 aikana on aloitettu uuden sähköisen lomakkeen käyttö. Tässä ilmoitustavalla toimenpideyksiköt täyttävät ilmoituslomakkeen sähköisen version ja lähettävät sen sähköisessä muodossa THL:lle suojattua yhteyttä pitkin. Tämän tiedonsiirtotavan käyttöönotto on kuitenkin vasta alussa, eikä sitä käytetty vielä vuoden 2014 tiedoissa. Vuoden 2015 alkuvuoden ennakkotietojen osalta joitain ilmoituksia on jo tehty sähköisessä muodossa.

Kvalitetsbeskrivning (FOS)

Steriliseringar

Statistikuppgifternas relevans

Statistiken över steriliseringar innehåller uppgifter om det årliga antalet steriliseringar. Uppgifterna om steriliseringar presenteras efter kön och åldersgrupp per 1 000 kvinnor eller män i åldrarna 25–54 år. Statistikrapporten innehåller också antalsuppgifter om steriliseringar efter indikation.

Rapporten är avsedd för hälso- och sjukvårdspersonal, förvaltningsmyndigheter, planerare och forskare som arbetar med reproduktiv hälsa och som behöver aktuella uppgifter om steriliseringar.

Begrepp och definitioner som används i rapporten finns förklarade i rapportens textdel.

Behandlingen av uppgifter baserar sig på lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008), lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes) (409/2001), lagen (556/1989) och förordningen (774/1989) om riksomfattande personregister för hälsovården och steriliseringslagen (283/1970) och den förordning som utfärdats med stöd av den (steriliseringsförordningen 427/1985).

Metodbeskrivning för den statistiska forskningen

Uppgifterna om steriliseringar har samlats in från alla finländska verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården där steriliseringar utförs. Statistikpopulationen utgörs av alla personer som genomgått sterilisering. Enligt lagstiftningen ska den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården där steriliseringen har utförts inom en månad efter ingreppet skicka en anmälan till Institutet för hälsa och välfärd (THL) på en blankett som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet. En läkare som arbetar som självständig yrkesutövare ansvarar för att de steriliseringar som han eller hon har utfört anmäls till THL. Statistiken bygger på de anmälningar som inkommit till THL senast 10.9.2015.

Uppgifterna sparas i det elektroniska steriliseringsregistret som upprätthålls av THL i enlighet med lagen om riksomfattande personregister för hälsovården (556/1989) och 6 § i den förordning (774/1989) som utfärdats med stöd av lagen. Materialet kontrolleras regelbundet och oklara fall kontrolleras med den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården där ingreppet utförts.

Uppgifternas riktighet och exakthet

Uppgifterna är riktiga förutsatt att de lämnats in korrekt av uppgiftslämnarna. I oklara fall jämförs uppgifterna i steriliseringsregistret med uppgifterna i andra register (födelseregistret och vårdanmälningsregistret). Vid behov begärs en bekräftelse från den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården där ingreppet utförts.

År 2006 utreddes hur heltäckande uppgifterna i steriliseringsregistret är. Detta gjordes bland annat med hjälp av vårdanmälningsregistret¹. Utredningen visade att hela landets steriliseringar

¹ Hanna Eronen, Mika Gissler & Annukka Ritvanen (2006): Steriloimisten rekisteröiminen Suomessa [Registreringen av steriliseringar i Finland]. Steriloimisrekisterin ja hoitoilmoitusrekisterin steriloimistietojen vertailu ja aineiston laadun analysointi vuosilta 2000–2003 [Jämförelse av uppgifterna om sterilisering i steriliseringsregistret och i vårdanmälningsregistret och en analys av materialet åren 2000–2003]. Työpapereita 12/2006. Helsinki; Stakes. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201204194129>.

till 95,5 procent har anmälts till steriliseringsregistret. Enligt de anmälningar som inkommit till registret har det totala antalet steriliseringar minskat sedan mitten av 1990-talet. Denna utveckling beror delvis på att årsklasserna blivit mindre och att preventivmedlen utvecklats, men i utredningen konstaterades också att anmälningen av steriliseringar försämrats. Under de senaste åren har en allt större del av steriliseringen av män genomförts inom den privata hälso- och sjukvården, och därför kan man inte vara säker på att registret innehåller heltäckande uppgifter.

De publicerade uppgifternas aktualitet och punktlighet

Statistiken över steriliseringar publiceras årligen i oktober och innehåller de slutliga uppgifterna för föregående år.

Uppgifternas tillgänglighet och transparens/tydlighet

Rapporterna publiceras på THL:s webbplats <http://www.thl.fi/sv/statistik/steriliseringar>.

Statistikens jämförbarhet

Uppgifter om steriliseringar ingår sedan 1987 i THL:s elektroniska databas. Uppgifterna från tidigare år kommer från Medicinalstyrelsens publikationer som utgör en del av den officiella statistiken (Lääkintöhallitus [Medicinalstyrelsen] 1935–1954; Yleinen terveyden- ja sairaanhoitotilasto [Allmän hälso- och sjukvårdsstatistik] 1955–1970; Terveydenhuolto [Hälso- och sjukvård] 1971–1987).

Materialet från tidigare år har justerats bland annat genom utgallring av dubbelregistreringar och komplettering med saknade uppgifter. Därför avviker en del av uppgifterna från den statistik som publicerats tidigare.

När det gäller fördelningen efter åldersgrupp bör man beakta att uppgiften om patientens ålder sedan 1994 gäller patientens ålder på ingreppsdagen. Före det gällde åldern vid årets slut. I statistiken har åldersuppgifterna för åren 1987–1993 beräknats retroaktivt enligt detta.

De begrepp och definitioner som använts beträffande steriliseringar har varit desamma hela tiden.

På datainsamlingsblanketten är det möjligt att fylla i flera alternativ vid vissa variabler (bl.a. preventivmetod, åtgärd och indikation), vilket måste beaktas också när man läser statistiken.

Tydlighet och enhetlighet/överensstämmelse

Statistikrapporten innehåller riksomfattande uppgifter om utförda steriliseringar.

Uppgifterna för tidigare år uppdateras efter behov retroaktivt, men de ändringar som görs i tidigare uppgifter har konstaterats vara ganska små. I samband med denna rapport kompletterades siffrorna för exempelvis 2013 och det totala antalet steriliseringar ökade med cirka 10.

Särskilda frågor i statistikrapporten om steriliseringar 2014

Inga betydande förändringar har skett i de statistiska begreppen eller klassificeringarna.

Undantagsvis publiceras nu som en del av statistiken för 2014 även uppgifter för början av 2015 (januari-juni). Denna preliminära information kommer att kompletteras och den slutliga informationen för hela året kommer att publiceras 2016.

Under de senaste åren har i genomsnitt 92,6 procent av alla uppgifter för januari-juni inkommit till THL senast den 10 september (tabell 1). Denna andel har beaktats vid rapporteringen av preliminär information för början av 2015.

Tabell 1. Bedömning av hur täckande den preliminära informationen om antalet steriliseringar är, januari-juni

	Slutligt antal	Antal anmälningar 10.9	Andel anmälningar av det slutliga antalet som
2010	2 096	1 968	93,9
2011	2 241	2 116	94,4
2012	2 414	2 227	92,3
2013	2 166	1 946	89,8
2014	2 240	2 070	92,4

Genomsnitt för 5 år, 92,6

Den nuvarande datainsamlingsblanketten för steriliseringar togs i bruk den 1 januari 2009. Uppgifterna för år 2014 rapporterades till 94,2 procent på den nya blanketten, medan resten lämnades in på den gamla blanketten.

Mer information om datainsamlingsblanketten (på finska):

http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/tiedonkeruut/steriloiminen.

År 2015 har en ny e-blankett tagits i bruk. Vid detta anmälningssätt fyller de dagkirurgiska enheterna i en elektronisk version av anmälningsblanketten och skickar den i elektroniskt format till THL via en skyddad förbindelse. Detta dataöverföringssätt är ändå bara nyligen infört, så uppgifterna för 2014 har inte samlats in på detta sätt. En del preliminär information som gäller början av 2015 har ändå skickats elektroniskt.

Quality description (OSF)

Sterilisations

Relevance of statistical data

The statistics on sterilisations contain data on the annual number of sterilisations. Data on sterilisations are provided by gender and age group (per 1 000 persons aged 25–54) as well as by indication.

The report aims to provide up-to-date information on sterilisations to health care professionals, administrators, planning officials and researchers working in the area of reproductive health.

The report text describes the concepts and definitions used in the statistics.

The collection of data is based on the Act on the National Institute for Health and Welfare (668/2008), the Act on the Statistical Service of the National Research and Development Centre for Welfare and Health (409/2001), the Act (556/1989) and the Decree (774/1989) on National Personal Data Registers Kept under the Health Care, as well as the Act (283/1970 and the Decree (427/1985) on Sterilisations.

Description of methods

Data on sterilisations are collected from all health care units in Finland that perform sterilisations. The statistical population consists of all persons who have undergone sterilisation. According to current legislation, the health care unit performing the procedure is required to report the case to the National Institute for Health and Welfare (THL) within one month using a specific data collection form approved by the Ministry of Social Affairs and Health. Doctors who are self-employed practitioners are responsible for reporting the sterilisations they have performed. The statistical data are based on reports submitted to THL by 10/09/2015.

The data are stored electronically in the register of sterilisations, a statutory register maintained by THL pursuant to the Act on National Personal Records Kept under the Health Care System (556/1989), and section 6 of the subsequent Decree (774/1989). Data check-ups are made regularly and any unclear cases and diagnoses are checked and ascertained by contacting the health care units that have performed the procedure concerned.

Correctness and accuracy of data

Correctness of data depends on the quality of the data submitted by the data suppliers. In unclear cases, the data in the register of sterilisations are compared with those in other registers (Medical Birth Register, Care Register). If necessary, the health care unit that has performed the procedure is contacted in order to ascertain the data.

In 2006, the coverage of the register of sterilisations was studied with the help of the Care Register¹. The study found that 95.5 per cent of all sterilisations carried out in Finland have been reported to the register of sterilisations. Data submitted to the register indicates that the total number of sterilisations in Finland have been falling since the mid-1990s. This trend is due in part to smaller age groups and improved contraceptives, but the study also found gaps in the

¹ Hanna Eronen, Mika Gissler & Annukka Ritvanen (2006): Steriloimisten rekisteröiminen Suomessa. Steriloimisrekisterin ja hoitoilmoitusrekisterin steriloimistietojen vertailu ja aineiston laadun analysointi vuosilta 2000–2003 [Registering sterilisations in Finland. A comparison of sterilisation data recorded in the register of sterilisations and the care register for health care and an analysis of data quality in 2000–2003]. Discussion Papers 12/2006. Helsinki; Stakes. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201204194129>.

reporting of sterilisations. In recent years, increasing numbers of male sterilisations have been performed in private health care, and statistical coverage cannot be guaranteed.

Timeliness and promptness of published data

The sterilisation statistics are published every year in October, with the final data for the previous year.

Availability and transparency / clarity of data

The reports are published on the THL website at <http://www.thl.fi/en/statistics/sterilisations>.

Comparability of statistical data

Since 1987, data on sterilisations have been kept in an electronic THL database. Official statistical publications by the National Board of Health (one of THL's predecessors) have been used as a source of information for earlier years.

Data for earlier years have been checked, for instance, by removing data that had been entered twice and by adding missing cases, so some data may deviate from previously published statistics.

With regard to age-specific data, it should be noted that from 1994 onwards such data in the register refer to the age of the patient on the day of the procedure, whereas the data for the years 1987–1993 refer to the age at the end of the year.

The concepts and definitions related to sterilisation have remained unchanged throughout this time.

In the data collection form for the register, for some of the variables (e.g. contraceptive method, method of sterilisation, indication) it is possible to select more than one alternative. This should be taken into account when examining the tables.

Clarity and consistency

The data on sterilisations in the statistical report are nationwide.

Previous years' data are corrected, where necessary, retrospectively, but the changes have been fairly small. At the time of this report's publication, the 2013 data, for example, were corrected, and the total number of induced abortions grew by some 10 cases.

Special issues concerning the 2014 statistics on sterilisations

There have been no major changes in the concepts or classifications used in the statistics.

Preliminary data for January–June 2015 are exceptionally published as part of the 2014 statistics. These data will be complemented during 2015, and the final data for the whole year will be published in 2016.

On average 92.6 per cent of all abortions performed in January–June have been reported to THL by 10 September in recent years (Table 1). This percentage has been taken into account in the reporting of the preliminary data for 2015.

Table 1. Assessment of the coverage of the preliminary data on sterilisations, January–June

Sterilisations			
	Final no.	No. of reports by 10 Sept	Reports by 10 Sept as % of the final number
2010	2 096	1 968	93,9
2011	2 241	2 116	94,4
2012	2 414	2 227	92,3
2013	2 166	1 946	89,8
2014	2 240	2 070	92,4
5-year average 92,6			

The current data collection form for sterilisations entered into force on 1 January 2009. 94.2 per cent of the preliminary data for 2014 were reported using this form, while the rest used the old form.

More information about the data collection form (in Finnish):

http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/tiedonkeruut/steriloiminen.

A new electronic form was introduced in 2015. Now health care units fill in the electronic data collection form and send it to THL electronically using an encrypted connection. Deployment of the new electronic data transfer has only just started, and it was not used to collect data in 2014. Regarding the preliminary data for early 2015, some data have already been submitted electronically.